

ТАРАС ШЕВЧЕНКО В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Здійснено огляд сучасних мистецьких жанрів, що інтерпретують постать Т.Г.Шевченка та його творчу спадщину.

Ключові слова: сучасне мистецтво, інтерпретація, образ, жанр, творчість.

Abstract

An overview of contemporary art genres interpreting T.G. Shevchenko's character and his creative heritage is given.

Keywords: contemporary art, interpretation, image, genre, creativity.

Вступ

Цьогоріч від народження великого Тараса Григоровича Шевченка минає 206 років. Протягом цього часу творчість Кобзаря вивчали, життєвий і творчий шлях переосмислювали й оцінювали по-різному біографи, літературознавці, критики, історики та ін. Подекуди постать і творчість генія Тараса Григоровича виявляються настільки універсальними й багатогранними, що сучасне мистецтво збагачується новими й новими жанрами, пов'язаними тим чи іншим чином саме із Шевченком, а дослідження таких новотворів є незмінно актуальними.

Метою розвідки є виявлення й огляд сучасних мистецьких жанрів, що інтерпретують постать Т.Г.Шевченка та його творчу спадщину.

Результати дослідження

Сьогодні Тарас Шевченко і його творчість стали частиною сучасної української нації. Багато його цитат стали народними та навіть перетворилися в поп-культуру. Його твори перечитують, продовжують шукати і знаходять у них новий прихований і явний сенс [1].

Безумовно, важко сказати, що Шевченко помер. Він сприймається живим і актуальним через геніальні думки, втілені в його поетичних рядках. Він і його слова – частина сучасної України.

Зважаючи на останні доленосні й бурхливі події в Україні, роки війни з Росією, постать Шевченка інтерпретували спочатку як героя Майдану, згодом Небесної Сотні, поруч із сучасними юними й неюними героями гордої і незламної країни. Це уможливило сприйняття Кобзаря як незламного й нескореного живого революціонера, що живе посеред нас, додає сміливості і впевненості у боротьбі з відвертими і прихованими ворогами. Його вже не раз малювали у військовій формі і зі зброєю. А нещодавно Шевченко з'явився на полотні й в образі мітингувальника Революції гідності – з шиною на тлі палаючих барикад [2]. Таких робіт є чимало, як і плакатного характеру, так і живописних. У Юрія Шаповала є низка творів, де осмислено Шевченка в живописі з позиції сучасності, де він зображений як учасник АТО [2].

Український музичний гурт «Апокриф» випустив новий альбом «Вічний Шевченко» у стилі реп. Це вже не вперше група використовує твори українських класиків — ще раніше музиканти записали диск «ПоРЕПані вірші» із текстами того ж Тараса Шевченка, Василя Стуса, Василя Симоненка, Івана Франка, Ліни Костенко... Бо вірші класиків не тільки і не стільки можна читати на зборах спілки письменників, їхні тексти — живі, їх цінує молодь [3].

Шевченко по новому ожив у стрітарті. Зокрема, харківська арт-група «Kailas-V» до 200-ліття українського письменника і художника намалювала у своєму рідному місті гігантський портрет Тараса Шевченка на 17-поверховому житловому будинку. Площа настінного малюнка становить понад 500 кв. м. Стрітарт-художник Єжи Коноп'є познайомив громадськість із творчістю Шевченка у нестандартній та інноваційній формі: він зашифрував у к'юар-коди (QR-code) 14 цитат поета і

розвішав із ними 888 аркушів на дошках оголошень у Києві. «Хлопець молодший за мене підійшов і запитав, що це таке. Я відсканував код своїм телефоном, дав прочитати цитату — йому дуже сподобалась ідея. QR-код це частина сучасного життя, для споживацького суспільства ці коди звичні й знайомі, тому у мене — Шевченко у сучасній обгортці», — розповідав художник про свій проєкт інтернет-ресурсу Gazeta.ua [3].

В Україні знімають повнометражний фільм «Тарас Шевченко: Перший самурай». За сюжетом, Кобзар володіє катаною, прийомами східних єдиноборств і стріляє з обох рук. За жанром це буде художній бойовик-вестерн. Продюсує фільм Юрій Мінзянов, а режисером став Роман Перфільєв. Ідея зробити з Шевченка самурая прийшла Перфільєву відразу після Революції гідності. Самурайська культура, за його словами, співзвучна з українською, ідеться в репортажі видання [TheBabel](http://TheBabel.com) [4].

Ще досі деякі українці сприймають Тараса Григоровича як похмурого дідуся з густими вусами у смушевій шапці й кожусі. Проте такий образ - артефакт, вигаданий самим Шевченком, виник після створення офорта Василя Штернберга, яким було проілюстровано першу збірку творів поета. Насправді ж 1840 року автор збірки Шевченко був 26-річним красенем, яким захоплювалися чимало аристократок. Під кожухом був європейський сюртук і сорочка з краваткою за останньою модою. Викуплений з кріпацтва, Тарас здобув гарну освіту, володів французькою, мав вигляд справжнього аристократа чи навіть модника.

Сучасні художники, можливо, опираючись на ці факти, а можливо, й на сучасні тенденції, намагаються зобразити його так, як би сприймали його сучасником – людиною, що живе в наш час. Такі спроби подекуди виявляються суперечними й навіть комічними. У лютому 2019 року на станції київського метро Тараса Шевченка відбулася виставка – 30 постерів ілюстратора Олександра Грехова «Квантовий стрибок Шевченка», де Тарас був зображений попкультурними героями: Джека Горобця, Фантомаса, Людини-павука та інших. Крім того, там Шевченко позував у образах Бетмена, Елвіса Преслі, Термінатора, Джона Леннона, капітана Джека Горобця та інших героїв фільмів, мультиків та серіалів. Звичайно, виставка набула значного резонансу в суспільстві, звучали переважно несхвальні відгуки.

У львівській спільноті «Малювці» теж малювали Шевченка: портрети українського Кобзаря малювали діти віком від 6 років. Тарас Григорович на дитячих малюнках постає надзвичайно багатогранним.

Цікавою ініціативою осучаснити творчість Тараса був цифровий проєкт: креативні українці вирішили перекласти вірші великого Кобзаря мовою емодзі. Усього в такий незвичний спосіб репрезентували сім поезій українського генія [5].

Висновки

Отже, біографія й творчий спадок Т.Г. Шевченка продовжують бути в центрі мистецької уваги. У сучасному сприйнятті Кобзаря переважають оптимістичні мотиви; життєствердні, націєцентричні ідеї, ідеї боротьби за волю та державу в різних проєкціях знаходять втілення в найрізноманітніших жанрах. Безперечно, цим підтверджується геніальність українського письменника й художника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Сучасний Кобзар з минулого: яким був Тарас Григорович Шевченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ua.112.ua/suspilstvo/suchasnyi-kobzar-z-mynuloho-yakym-buv-taras-hryhorovych-shevchenko-436271.html>.

2. Вівчар І. Легендарний Шевченко: характерник, святий та боєць АТО / Ірина Вівчар [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.radiosvoboda.org/a/26889574.html>.

3. Свєнтах А. Шевченко у сучасній «обгортці» / Анна Свєнтах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/shevchenko-u-suchasniy-obgortci>.

4. Рублевська Р. В Україні знімають фільм про Тараса Шевченка — самурая / Роксана Рублевська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://thebabel.com.ua/texts/33204-v-ukrajini-znimayut-film-pro-tarasa-shevchenka-samuraya-vin-volodiye-katanoyu-i-strilyaye-z-oboh-ruk-mi-pobuvali-na-zyomkah-i-os-shcho-tam-vidbuvayetsya?fbclid=IwAR1JdPe92M0F7qwQyM4FvA2VLf1e10hHniuLUtfDTmhLayNRfZk_Lmi3BYU.

5. Вірші Шевченка переклали мовою смайликів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://espreso.tv/news/2015/03/11/virshi_shevchenka_pereklaly_movoyu_smaylykiv.

Попов Богдан Олександрович — студент групи ІАКІТ-19б, факультет комп'ютерних систем і автоматики, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Радомська Людмила Анатоліївна — канд. філол. наук, доцент кафедри мовознавства, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ludarad9@gmail.com

Popov Bogdan O. — Department of Computer Systems and Automation, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Radomska Ludmyla A. — Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor, Department of Linguistics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ludarad9@gmail.com